

УДК 379.851(477-25)

Олішевська Ю.А.

Урболандшафти як осередки розвитку туризму (на прикладі міста Києва)

Визначено перспективи використання урболандшафтів Києва для розвитку нових та традиційних видів туризму. Досліджено такі туристичні ресурси міста як виставкові центри, торгівельно-розважальні-комплекси, парки відпочинку. Особливу увагу приділено розвитку ділового, подієвого, культурно-пізнавального та фестивального туризму.

Ключові слова: урболандшафт, місто, туризм, туристські ресурси, виставки.

Олишевская Ю.А. Урболандшафты как центры развития туризма (на примере города Киева). Определены перспективы использования урболандшафтов Киева для развития новых и традиционных видов туризма. Исследованы такие туристические ресурсы города как выставочные центры, торгово-развлекательные комплексы, парки отдыха. Особое внимание уделено развитию делового, событийного, культурно-познавательного и фестивального туризма.

Ключевые слова: урболандшафт, город, туризм, туристические ресурсы, выставки.

Olishevskaya Y. Urban landscapes as the centers of tourism development (on the example of Kyiv city). The prospects of using the urban landscapes of Kyiv for new and traditional kinds of tourism development are defined. Some tourist resources of the city such as exhibition centers, shopping malls, entertainment complexes, and recreational parks are studied. Particular attention is paid to the development of business, event, cultural, educational and festival tourism.

Keywords: urban landscapes, city, tourism, tourist resources, exhibitions.

Нині в Україні майже не залишилось не змінених господарською діяльністю природних ландшафтів. Мало змінені, переважно вторинні лісові насадження (штучні), заболочені території, заповідники становлять не більше 15-20% території України. Значні площі займають урболандшафти (міські поселення й міста). В даній роботі урболандшафти й міські поселення ми розглядаємо як тотожні поняття.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Традиційно міста були осередками розвитку виробництва, науки, історії та культури. Це одні з найбільш змінених людиною різновидів ландшафтів, в яких практично нічого не залишилось у первинному природному стані. Однак вони поряд із багатьма економічними, соціальними й виробничими функціями виконують рекреаційну функцію й виступають центрами тяжіння туристичних потоків. Поряд із розвитком пізнавального туризму міста, на сьогодні, є певними акумуляторами традиційних та новітніх видів туризму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Початок систематичному вивченню змінених ландшафтів у радянській географії поклав Ю.Г. Саушкин (1946), що висловив думку, про те, що повинна існувати особлива галузь географії, що вивчає культурні ландшафти. Ідея ця була розвинена Ф.Н. Мільковим (1973, 1977, 1978) й П.Г. Шищенком (1988). Багато робіт присвячено різним аспектам розвитку урболандшафтів, найчастіше це екологічні проблеми міст та їх вплив на навколишнє середовище В.П. Кучерявий (1999), В.М. Гуцуляк (2004, 2005), Г.І. Денисик (1998, 2006), В.В. Денисов (2008), О.В. Зібцева, Ю.О. Лотоненко (2010); визначення структури урболандшафтів О.Ю. Дмитрук (1998, 2000), О.Ю. Голуб (2012) та ін. Питанню використання ресурсів урболандшафтів для розвитку туризму присвячено не так багато робіт. В основному увага приділена розвитку різних видів туризму, зокрема замковому чи фестивальному, екологічному, пізнавальному, при цьому міста здебільшого розглядають з позицій використання історико-культурних ресурсів. На сьогодні, окрім потужної бази історико-культурних об'єктів міста, зокрема Києва, варто визначити перспективи використання інших туристичних ресурсів, або тих об'єктів які можуть використовуватись в туристичній сфері.

Мета статті визначити потенційні можливості міста для розвитку різних видів туризму. Ми намагались відійти від традиційного аналізу забезпечення Києва історико-культурними об'єктами й запропонувати аналіз ресурсів, перш за все, для розвитку ділового, пізнавального, подієвого та фестивального туризму, який можна вважати різновидом останнього.

Виклад основного матеріалу дослідження. Історичні етапи формування урбанізованих територій перетворили природні форми земної поверхні, змінили контури річкових басейнів, порушили елементи ландшафтів. Складні природні ландшафтні утворення переростали у архітектурні ансамблі з властивими їм штучними формами. Тепер урбанізовану територію слід розглядати як ландшафтний комплекс, в якому співіснують природні, техногенні і соціальні компоненти. Іноді такі території називають міське середовище [5] значно частіше урболандшафти [3, 4] або селитебні ландшафти [8, 9].

Міський ландшафт можна розглядати з багатьох позицій, соціально-економічної, ландшафтно-архітектурної, туристсько-рекреаційної, геоecологічної та ін. З ландшафтно-архітектурної позицій ландшафт – об'єкт гармонійного поєднання природного та антропогенного начал з метою створення культурного ландшафту і догляду за ним. В широкому розумінні ландшафт (за Бергом) – це ділянка на якій характер рельєфу, клімату, рослинного покриву, тваринного світу, населення і культури людини утворюють єдине ціле. В населених пунктах перетворення ландшафтів досягає максимального ступеня. Земна поверхня в місцях розташування міст змінюється в результаті процесів, які направлені на задоволення потреб людини. Міське середовище здебільшого визначають як частину

географічної оболонки, що обмежена територією, яку займає місто, його приміська зона і пов'язані з ним інженерні й транспортні споруди. Міське середовище включає в себе природні і штучні компоненти, а також людей і їх соціальні групи.

Основні напрямки перетворення ландшафтів у містах такі: знищення природного рослинного і ґрунтового покриву для розробки мінеральних ресурсів; регулювання стоків річок та інших водотоків внаслідок створення водосховищ; використання землі під будівництво доріг та інженерних споруд; відчуження земель під очисні споруди і місця захоронення та утилізації відходів; створення штучного рослинного покриву в садах, парках та місцях відпочинку.

Перш за все, в цьому дослідженні ми звертали увагу на можливостях використання такої неоднорідної в ландшафтному відношенні території як місто для потреб туризму. В різних частинах міста, залежно від виду землекористування – в історичному й діловому центрі, житлових районах, промисловій, транспортній, водогосподарській, рекреаційній і приміській зонах – ступінь зміни природних елементів і насиченість техногенними об'єктами різна.

Зміни урболандшафту відбуваються внаслідок трьох основних причин, які можуть діяти одночасно або окремо: стихійні – спонтанність забудови, характерна, наприклад, для індустріалізації кінця XIX і початку XX століття, яка дотепер має стихійний характер; функціональні – пізнавальне цілеспрямоване перетворення ландшафту з врахуванням інтересів господарської діяльності та об'єктивних потенційних можливостей ландшафту; естетичні – відповідають естетичним потребам і нормам, які сформувались в суспільстві.

Важливою характеристикою міста є його багатофункціональність, що дозволяє вигідно поєднувати різноманітні форми господарської діяльності в межах міста. Зміни ландшафтів, які спрямовані на покращення їх естетичної привабливості дають змогу наблизити ландшафтні умови міст до таких, які можна було б вважати комфортними для відпочинку.

Сучасні ландшафти урбанізованих територій залежно від функціонального призначення можна об'єднати в окремі зони або комплекси: житлова забудова, промислові об'єкти, будівлі освітнього та соціального призначення, наукові та культурні заклади, рекреаційні зони та зони відпочинку, транспортні магістралі та шляхи сполучення. Практично всі вони можуть залучатись до туристичної сфери й виконувати певне туристсько-рекреаційне навантаження.

Багаточисельні зв'язки між окремими складовими міського середовища зумовлюють формування ще однієї важливої ознаки міста – динамізму, тобто розвитку.

З плином часу у містах відбувається зміна архітектурних стилів, виникають нові типи забудови, змінюються розміри вулиць. Всі ці процеси відображають багаторічну, а іноді багатовікову історію міст, що створює підстави для виділення такої властивості міста як історична багаточисельність [10]. Ця властивість високо ціниться як туристами так і жителями міст, кияни не є виключенням. Різновікові групи туристів та й місцеві жителі столиці найбільш люблять прогулянки історичним центром Києва. Найприємніші враження у туристів виникають при ознайомленні з чисельними пам'ятками історії й архітектури, що виступають в першу чергу ресурсами для розвитку культурно-пізнавального туризму. Більшість туристів прагнуть відвідати Софію Київську, Києво-Печерську Лавру, Михайлівський Золотоверхий собор, Андріївський узвіз, Золоті ворота та багато інших пам'яток. До важливих ресурсів туризму також відносяться різнопрофільні музеї

міста та його околиць. Однак, поряд з ними у Києві виникають нові споруди, які також забезпечують розвиток культурно-пізнавального туризму.

З-поміж інших варто відзначити PinchukArtCentre (ПінчукАртЦентр). Це міжнародний центр сучасного мистецтва XXI сторіччя, відкрита платформа для митців, мистецтва та суспільства.

Станом на січень 2013 року PinchukArtCentre відвідало понад 1 767 766 осіб [15]. Новаторський підхід арт-центру спрямований на комбінування нових витворів мистецтва поєднуючи національну ідентифікацію та міжнародні виклики. Це місце для проведення персональних та групових виставок видатних митців сьогодення, які відображають та репрезентують складність світу, наділяючи його унікальною новою формою. Основні напрями діяльності центру – колекціонування, виставки, проекти, комунікація, освіта, публікації, дослідження.

PinchukArtCentre розташовано в старовинному архітектурному ансамблі Бессарабського кварталу Києва, який було відреставровано на початку 2000-х років. Архітектурний проект та дизайн внутрішнього простору арт-центру було розроблено французьким архітектором Філіпом Кіамбаретта. Центр розташовано на 6 поверхах і він об'єднує виставкові зали на 4-х поверхах, зали video-lounge та кафе на 6-му поверсі. Загальна площа арт-центру складає понад 3000 м² [15].

З моменту відкриття арт-центр став одним з найулюбленіших місць чисельних туристів столиці, а особливо української молоді. Зручний графік огляду виставок (з 12:00 до 21:00), а також вільний вхід надає чудові можливості для ознайомлення з найкращими творами сучасних художників. Завдяки PinchukArtCentre Київ став ближче до світового сучасного мистецтва.

В межах міста постійно відбувається розширення систем життєзабезпечення, нерідко переміщення людей й зростання виробництва товарів й послуг спонукає до перепланування вулиць, зведення нових житлових та виробничих об'єктів, транспортних магістралей, а також нових багатофункціональних об'єктів таких як торгівельно-розважальні комплекси.

В межах міста Києва протягом останніх років інтенсивно розширилась мережа торгівельно-розважальних комплексів (ТРК), яких нараховується близько двох десятків. Вони не лише притягують місцевих жителів, а й нерідко стають місцем відпочинку багатьох гостей столиці. Перш за все, такі об'єкти цікавлять юнацтво та молодь, а також молоді сім'ї з дітьми, особливо у прохолодну погоду. Торговельно-розважальні комплекси складаються з мережі магазинів, всесвітньо відомих елітних брендів одягу та взуття, кафе, барів, ресторанів, гральних майданчиків для дітей тощо, тобто всього, що дає можливість в комфортних умовах скористатися послугами підприємств торгівлі і ресторанного господарства.

Підприємства торгівлі в торгівельно-розважальних комплексах об'єднуються за певними ознаками, зокрема товарними. Крім того, тут широкий асортимент супутніх послуг, які надають страхові компанії, банки, театральна каса, аптека, обмін валют, перукарня та навіть солярії тощо. Наявність кінотеатрів (ТРК «Магелан», «Більшовик» «Океан Плаза», «Ультрамарин» та ін.), льодових арен, боулінгу чи навіть аквапарку (ТРК «Дрім Таун»), робить торгівельно-розважальні центри своєрідними туристичними ресурсами для короткочасового туризму або відпочинку на вихідних. Облаштування закладів харчування й створення дитячих кімнат надає додаткові переваги цим об'єктам.

У торговельно-розважальних комплексах заклади швидкого обслуговування,

як правило, функціонують у загальному залі. Така організація надання послуг харчування в світовій практиці отримала назву «майдан харчування» (від англ. *food court*). Більшість закладів харчування у торговельно-розважальних комплексах розміщені єдиним блоком навколо майдану харчування на 200-300 місць. Досить часто «майдан харчування» оформлюється в сучасному стилі й обладнується телевізорами, великими акваріумами, басейном з фонтанами, розважальними автоматами для дітей та дорослих. Атмосферу затишку і комфорту в торговельному комплексі створюють також екзотичні рослини, безшумні панорамні ліфти, ескалатори, парадні сходи.

Все частіше до різдвяних свят та інших релігійних чи державних святкових подій в межах торговельно-розважальних комплексів влаштовують різні конкурси, концерти та інші культурні заходи. Нещодавно відкриття ТРК «Океан плаза» неподалік від станції метро «Либідська» спонукало зростання кількості відпочиваючих з метою ознайомитись з мешканцями підводних глибин (риб та акул), що в свою чергу сприяло розширенню закладів харчування для задоволення потреб відпочиваючих.

З 2009 року у Києві функціонує Дельфінарій «Немо», неподалік станції метро «Іподром», а у листопаді 2012 року з'явився ще один із нових закладів відпочинку океанаріум «Морська казка», який створено у «Дитячому світі» в Дарницькому районі на нульовому поверсі. Тут живуть 230 видів риб, медуз, креветок, восьминогів, морських зірок та їжаків, є навіть рідкісна морська зелена черепаха. Головною особливістю експозиції морських акваріумів став підводний тунель, всередині якого кожен бажаючий може спостерігати за життям мешканців морських глибин та відчувати емоції, раніше доступні виключно дайверам. Ці об'єкти широко використовуються з пізнавальною та науковою метою й слугують для розвитку, в перше чергу, дитячого й молодіжного туризму.

Київ завжди був діловим центром України, й зберігає лідируюче положення й донині. Розвитку ділового туризму сприяють масштабні заходи з організації всеукраїнських та міжнародних виставок, конгресів, симпозіумів та ін.

До найбільших за площею ресурсів ділового туризму столиці слід віднести:

Національний комплекс «Експоцентр України» (ВДНГ) – єдина державна виставкова установа України – організатор міжнародних та національних виставок і ярмарків, потужний демонстраційний центр досягнень України в економічній, науковій, виробничій, гуманітарній та інших галузях. Виставковий центр діє з 1958 року. Він є членом Світової Асоціації Виставкової Індустрії (UFI), Виставкової федерації України (ВФУ).

Щороку на виставкових площах Експоцентру України проводиться близько 80 виставкових заходів, з яких половина – міжнародні та національні спеціалізовані виставки, решта – виставково-конгресні, ділові, корпоративні, спортивні й святкові заходи.

У виставках щорічно беруть участь експоненти з 20 країн світу. Самостійно Експоцентр України щороку організовує 20 спеціалізованих виставок, з яких 10 – міжнародні. За даними офіційного сайту Експоцентру України [14] щорічно виставкові заходи Експоцентру відвідують близько 1 мільйона чоловік. Загальна площа території Національного комплексу «Експоцентр України» становить 286,3 га з них: закрита виставкова експозиційна площа – 18 тис. м²., експозиційна відкрита площа – 21 тис. м²., площа демонстраційних майданчиків – 30 тис. м².

«КиївЕкспоПлаза», що знаходиться за адресою вул. Салютна, 2-Б, поруч із

станцією метро «Нивки».. Цей виставковий центр було відкрито 7 лютого 2003 року. Його позиціонують як майданчик, що самостійно не проводить виставки, а надає комфортні й ефективні умови для організаторів. Щороку тут проходить понад 100 національних і міжнародних виставок, у яких беруть участь близько 8 000 компаній, у тому числі 2 000 іноземних з 60-ти країн світу. Виставки відвідують понад 600 000 осіб. Наряду із виставками, майданчик приймає велику кількість конференцій і корпоративних заходів, музичних фестивалів і спортивних змагань від 50 до 15 000 осіб. В межах виставкового центру розташовано три виставкових павільйони, загальною площею 28 000 м², із окремими входами дозволяють проводити декілька виставок одночасно. Відкритий майданчик 8 650 м² використовується під час проведення відкритих експозицій у якості додаткової експозиційної площі, три паркінга місткістю до 1000 машин приймають вантажний і легковий транспорт. Під час виставок відкриваються додаткові в'їзди і виїзди, що поліпшує навантаження на головний в'їзд [12].

«Міжнародний виставковий центр», що знаходиться за адресою Київ, Броварський проспект, 15 – сучасний комплекс світового класу для організації елітних міжнародних виставкових форумів, конгресів, презентацій та культурно-художніх шоу [13]. Ця найбільша виставкова споруда України поєднує у архітектурному ансамблі три павільйони загальною площею 58 000 м².

Центр ділового та культурного співробітництва "Український дім" (вул. Хрещатик, 2) є осередком ділового, громадсько-політичного та культурного життя України, унікальним багатофункціональним центром європейської столиці. Спеціалізується на проведенні виставок та ярмарків у сфері освіти та культури. З 28 лютого по 2 березня 2013 року тут пройшла Четверта Міжнародна виставка "Сучасні заклади освіти – 2013", організована Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, Національною академією педагогічних наук України та компанією "Виставковий світ". На виставці було представлено 960 навчальних закладів з усієї України, а також з Чехії, Естонії, Росії, США, Франції та інших країн.

Київ протягом останніх років позиціонує себе як один із центрів розвитку фестивального туризму.

Одним із перших етнофестивалів в Україні став фестиваль «Країна мрій», який традиційно проводиться в Києві на Співочому Полі. Зародився цей фестиваль у 2000 роках за участі українського музиканта Олега Скрипки. З часом він перетворився в щорічний й став відомий далеко за межами України. На ньому відкриваються не тільки музичні таланти. Конкурс на кращу вишиванку є незмінним атрибутом фестивалю.

Протягом останніх дев'яти років в Києві на стадіоні Спартак організовують «Октоберфест», останній відбувся у 2012 році. Це один з наймасштабніших фестивалів з-поміж виробників та любителів пива в Україні. Окрім дегустації пива та традиційних страв німецької кухні, гостям фестивалю влаштовують різні конкурси та музичні виступи, що наближує цей фестиваль до однойменного заходу на території Німеччини.

Нещодавно 8 червня 2013 року відбувся Великий Всеукраїнський фольклорний фестиваль "Калина об Різді". Цей фестиваль був організований Київським національним університетом імені Тараса Шевченка спільно з Центром народознавства «Козак Мамай» (дендропарк «Мамаєва Слобода»). В програмі фестивалю проводились сьомі читання фольклористів, присвячені засновниці кафедри фольклористики університету імені Тараса Шевченка Лідії Дунаєвській,

а також відтворення давніх обрядів (гаївки, «ведення Куща» та ін.).

У липні 2013 року вже втретє у парку «Мамаєва Слобода» відбудеться фестиваль «Віншування Суботова». Мета фестивалю відновлення генетичної пам'яті українців про Гетьмана Богдана Хмельницького.

14-15 червня у Києві відбудеться сьомий міжнародний фестиваль Вогню. Це всесвітньо відомий фестиваль артистів вогняного та циркового мистецтва, який щорічно відбувається у столиці України.

Регулярно у місті відбуваються заходи приурочені до нагородження українців різними держаними преміями та нагородами, відзначення лауреатів багатьох конкурсів як то освітнього, наукового, музичного та соціального значення, що, на нашу думку, слід вважати одним з різновидів подієвого туризму. Так, нещодавно, 18 січня 2013 року в готелі Прем'єр Палас відбулася церемонія нагородження премією Hospitality Excellence Award "Кращі ідеї, інновації та рішення в українській індустрії гостинності", організаторами якої виступили Рада з туризму і курортів України та журнал "Готельний та ресторанний бізнес".

Отже, як бачимо в межах міста відбуваються різнопланові культурні заходи, що сприяють розвитку як національного так і міжнародного туризму. Їх повний огляд є неможливим в межах даного дослідження й цілком може стати напрямом подальших наукових пошуків.

Місто як динамічна, багатофункціональна система в процесі свого розвитку постійно контактує з суміжними територіями. У зв'язку з цим, місто Київ неможливо розглядати окремо від прилеглої території, особливо це стосується ландшафтів які виконують рекреаційну функцію. Крім того, на сучасному етапі розвитку міста постійно виникають нові парки відпочинку, зокрема "*Парк Київська Русь*", що розташований в с. Копачів Обухівського району. Цей Парк було створено з культурно-просвітницькою метою та можливістю організації туристичного обслуговування (екскурсії, лекції, майстер-класи, організація ділових і розважальних заходів). Хоча територіально парк знаходиться досить віддалено від меж міського середовища, однак його вплив на розвиток культурно-пізнавального, наукового та ділового туризму міста Києва дуже відчутний. Щорічно на території парку проводять декілька міжнародних виставок, серед яких найбільші – туристичний салон "Україна", Міжнародна туристична виставка UITT. Також тут постійно відбуваються різні заходи освітнього, спортивного та культурного спрямування. У березні 2012 року "Парк Київська Русь" став учасником Міжнародної туристичної біржі (ІТВ) (Берлін, Німеччина). 25-26 березня 2013 року "Парк Київська Русь" був залучений до Українського туристичного форуму, що відбувся в "Українському домі". Форум став місцем ділової зустрічі провідних туристичних компаній, туроператорів, авіакомпаній, готельєрів, перевізників, а також представників влади та дипломатичних представництв іноземних держав.

Однією з найважливіших складових урболандшафтів, зокрема міських ландшафтів, є рослинність. Головні функції зелених насаджень – санітарно-гігієнічна, рекреаційна, структурно-планувальна, декоративно-художня. Зелена зона столиці це близько 70 парків, понад 300 скверів, бульвари, загальною площею в забудованій частині міста за даними інвентаризації на 01.01.2004 та з урахуванням додатково переведених в цю категорію територій і спеціалізованих парків становить 5504,71 га [11]. Київ оточений майже суцільним кільцем лісів. Важливу рекреаційну роль для жителів міста та одними з улюблених місць

відпочинку гостей столиці є Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка, Ботанічний сад ім. акад. О. Фоміна, парки Володимирська гірка, Маріїнський парк, Голосіївський парк імені М. Рильського, Зоопарк та Гідропарк. Одними з найстаріших парків Києва є Голосіївський парк, який був закладений у заміському дворі митрополитом П. Могилою у 1631 р., а також Володимирська гірка (1850 р.) та Маріїнський парк (1874 р.).

Важливими установами які виконують науково-дослідну, навчальну, освітню та природоохоронну й рекреаційну функції є Ботанічні сади міста Києва. *Ботанічний сад імені академіка Олександра Фоміна Київського національного університету імені Тараса Шевченка* – заснований в 1839 році. Це один із найстаріших ботанічних закладів України. Мета його створення – збереження, вивчення та збагачення рослинних ресурсів регіону видами місцевої й світової флори шляхом створення, поповнення та збереження ботанічних колекцій. У колекціях ботанічного саду налічується близько 10 тисяч видів, форм і сортів різних рослин. В оранжерейному комплексі зібрано велику кількість тропічних і субтропічних рослин, для яких у 1977 році було збудовано найвищий в світі 30-метровий кліматрон.

Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України було засновано в 1935 році, але фактично робота розпочалася в повоєнні роки. Сьогодні – це один із 12 найбільших ботанічних садів світу. Він розташований на площі 130,2 га в Києві на правому березі Дніпра. Сад має унікальні колекції (12 тисяч видів, сортів і форм) квітниково-декоративних, лікарських, плодових, овочевих, пряно-смакових, кормових і технічних рослин з усіх ботаніко-географічних регіонів світу.

Рекреаційна та декоративно-художня функція зелених насаджень в Києві використовується при проведенні вже традиційних виставок квітів, що організовуються з 1953 року. Протягом останніх десятиліть вони відбуваються на території «Печерського ландшафтного парку». Щорічно у серпні місяці проходить виставка квітів, присвячена Дню Незалежності. Як правило кожен з десяти районів міста експонує різноманітні об'єкти та композиції виготовлені з живих квітів. Вперше у цьому році було організовано «Виставку квітів Снігової королеви». Відвідувачі виставки могли спостерігати за букетами квітів у льодяних брилах. У травні місяці традиційно відбуваються виставки тюльпанів. До Дня Києва у травні 2013 року розпочала роботу «Виставка авто з живих квітів».

Одним з унікальних об'єктів Києва є Пейзажна алея, яка була прокладена на початку 1980-х рр. по лінії оборонних споруд Х-ХІІІ ст. У 2009 році на алеї відкрили дитячий майданчик, на території якого створено багато дивовижних скульптур та чудернацьких фонтанів. Цей незвичайний парк притягує до себе не лише відвідувачів з дітьми, але й багатьох гостей міста.

Вищенаведені приклади використання ресурсів міста для розвитку туризму доводять, що з часом у містах виникають нові запити суспільства щодо урізноманітнення форм та напрямів туризму. Досить поширеними залишаються такі види туризму як культурно-пізнавальний та подієвий, все більшого розмаху набувають діловий та фестивальний туризм, виникають осередки екстремального туризму (банджі-джампінг та дигерство). Стрибки з банджі-джампінгу в Києві організовують у Гідропарку. Чисельні заохочені комунікації, та штучно створені підземні споруди, наприклад, каналізаційні колектори притягують любителів

гострих відчуттів, які називають себе дигерами.

Висновки. Взаємодія окремих складових міста з навколишнім середовищем спонукає розвиток та трансформацію його галузевої та планувальної структур. Відбувається розширення меж антропогенного перетворення території, виникає багаторівнева структура сучасних міст, виникають нові, непритаманні для українських міст XX століття багатофункціональні об'єкти, такі як торгівельно-розважальні комплекси, аквапарки та ін., які можуть використовуватись також як ресурси для розвитку туризму. Урболандшафти міста виступають як складні багатофункціональні системи з певними властивостями та характеристиками. Одним з провідних завдань планування та управління містом повинно стати створення комфортних умов для життєдіяльності людей та їх відпочинку. Нажаль, у постійному пошуку економічної ефективності від розташування виробничих потужностей та інших технічних споруд протягом багатьох років Київ зазнавав стихійної забудови й недостатня увага зверталась на планування рекреаційних територій. Посилена увага до питання озеленення території, збільшення площ рекреаційних ландшафтів в межах міст дозволить зробити їх більш естетично привабливими для вітчизняних та зарубіжних туристів.

1. Гуцуляк В.М. Методичні прийоми визначення геохімічного навантаження та екологічної ситуації в урбанізованих ландшафтах / В.М. Гуцуляк, В.Б. Присакар // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2004. – Випуск 31. – С. 257-262.
2. Денисик Г.І. Антропогенні ландшафти Правобережної України: Монографія / Г.І. Денисик. – Вінниця: Арбат, 1998. – 292 с.
3. Дмитрук О.Ю. Урбаністична географія. Ландшафтний підхід (методика ландшафтного аналізу урбанізованих територій) / О.Ю.Дмитрук. – К.: Київський університет, 1998. – 139 с.
4. Дмитрук О.Ю. Урбаністична географія з основами урбогеоекології (Ландшафтний аспект) / О.Ю. Дмитрук. – К.: Київський університет, 2000. – 140 с.
5. Кучерявий В.П. Урбоекологія: Підручник / В.П. Кучерявий. – Львів: Світ, 1999. – 360 с.
6. Мильков Ф.Н. Человек и ландшафты (очерки антропогенного ландшафтоведения) / Ф.Н. Мильков. – М.: Мысль, 1973. – 223 с.
7. Мильков Ф.Н. Рукотворные ландшафты / Ф.Н. Мильков. – М.: Мысль, 1978. – 86 с.
8. Денисик Г.І. Селитебні ландшафти Поділля / Г.І. Денисик, О.І. Бабчинська. – Вінниця, ПП «Видавництво Теза», 2006. – 256 с.
9. Шищенко П.Г. Прикладная физическая география / П.Г. Шищенко. – К.: Вища школа, 1988. – 192 с.
10. Экология города: Учебное пособие / Под ред. В.В. Денисова. – М.: ИКЦ «МарТ», Ростов н/Д : Издательский центр «МарТ», 2008. – 832 с.
11. Програма розвитку зеленої зони м. Києва до 2010 року та концепція формування зелених насаджень в центральній частині міста від 19 липня 2005 року N 806/3381. [Електроний ресурс]. – Режим доступу <http://www.kmr.ligazakon.ua>.
12. www.exprolaza.kiev.ua – офіційний сайт «КиївЕкспоПлази».
13. www.mvc-expo.com.ua – офіційний сайт Міжнародного виставкового центру
14. www.exrocenter.com.ua – офіційний сайт Експоцентру України
15. www.pinchukartcentre.org – офіційний сайт міжнародного центру сучасного мистецтва PinchukArtCentre.

